

siol
ČETRTEK 08.12.2011, 10:48

Ne nevihta, vihar ...

... me je prešinilo ob spremljanju bizarne, a učinkovite in močne predstave igralskega ansambla Mestnega gledališča ljubljanskega (MGL).

Privlačna odrska postavitve drame Nevihta ruskega dramatika Aleksandra Nikolajeviča Ostrovskega v izvrstni režiji Jerneja Lorencija občinstvo popelje na grbinasto pot zaničevanja, samouničenja, prepovedane ljubezni, blaznosti in negotovosti nekje na ruskem podeželju v vihravih letih 19. stoletja.

V osnovi spremljamo boleč ljubezenski trikotnik, v katerega so vpeti prečudovita mladenka Katerina, njen uglajeni mož in do svoje matere preveč ustrezljivi sin Tihon ter "tujec", Moskovčan Boris Grigorjevič. Katerina je sita svoje tiranske tašče, bogate Marfe Ignatjevne Kabanove, in njenega sina, svojega moža, ter se na prigovarjanje Varvare, Tihonove sestre, medtem ko Tihon za dva tedna odpotuje v Moskvo, prepusti skrivni ljubezni z Borisom. Gre za edine, pristne srečne trenutke v njenem življenju. Usoda hoče drugače in Katerina na koncu, zaradi slabe vesti, prizna svojo nezvestobo, ki njenega ljubimca stane lagodno življenje – njegov skrbnik in stric, bogati trgovec Savel Prokofjič Dikoj, ga pošlje na prisilno delo v mrzlo Sibirijo –, njo samo pa lastno življenje.

Idejno bi lahko šlo za klasično predstavo, umirjeno kostumsko ekstravaganco, postavljeno v bogate sobane domovanj ruskih trgovcev, a režiser gledalcu postreže kolaž raznovrstnih prijemov, ki mu – vsaj meni je – povzroči razburkanost misli, pravi kaos, ki pa z vsemi elementi na odru, igralci, glasbeniki, besedilom in sceno, deluje in gledalca obogati s še eno, tokrat res unikatno gledališko izkušnjo.

Uvodno odrsko dogajanje Lorenci zaupa kvartetu, ansamblu Volga, ki s prijetnim sozvočjem violine, viole, čela in oboe predstavi pisano družino akterjev. Vloga ansambla samega je nadvse pomembna, saj je med predstavo skoraj neprestano prisoten na odru in skozi glasbo, včasih morda nekoliko preglasno, podaja občutja likov.

Igralci, res izvrsten nabor talenta, zgodbo predstavijo na dopadljiv, predvsem pa drugačen način. Bili so trenutki, ko sem se med spremljanjem dogajanja na odru počutil kot gledalec resničnostnega šova, nekakšnega Big Brotherja ... ali pa pogovorne oddaje. Urar Kuligin, ki ga je umirjeno in odločno upodobil Janez Starina, se namreč kot voditelj "talk-showa" z mikrofonom v roki pomika od enega do drugega protagonista in v dialoških večzložnicah občinstvu na grobo oriše predzgodbo tragičnega zapleta in razpleta, ki sledi. Kuliginu se vmes pridruži Fjokluša, lokalna napovedovalka (vedno temne, nevihtne) prihodnosti, napol blazna starka, ki sprva v svoji bogati opravi z nekakšnim turbanom na glavi deluje kot turbofolk diva, se pozneje izkaže za lik razuma, na koncu pa kot slovenska Erykah Badu z vrhunskim melanholičnim, kristalno čistim petjem Katerino

pospremi v smrt. Jette Ostan Vejrup je s to vlogo dokazala, da je lahko obrobni lik zgodbe enako pomemben, če ne še bolj, kot glavni. Njena mimika je natančna, občutja neprisiljena in naravna, korelacija s preostalimi kolegi na odru pristna.

Nika Rozman, Matej Puc in Primož Pirnat svojim likom, Katerini, Tihonu in Borisu, s kančkom norosti, ščepcem prizadetosti in zvrhano mero bolečine vdahnejo tolikšen gnev in hrepenenje, da gledalec sočustvuje z vsakim posebej in z vsakim različno močno. Vsi skupaj so mlada, neboljena bitja, terorizirana od starejših, "modrejših". A kakšna je ta modrost, ki zatira svobodomiselnost in ljubezen? Zakaj so mladi lutke v rokah svojih izkoriščevalcev? Zakaj toliko nepotrebne nesreče? Vsa ta vprašanja so se mi porajala v glavi, medtem ko je trojka na odru orala neplodno ledino svojega zgrešenega življenja. Lutke ... da, dejansko so bili kot lutke. Njihova prezenca na odru je sprva nakazovala na toge izložbene lutke, ki se obnašajo tako, kot jih drugi postavijo. Šele ko se je klobčič zgodbe odvijal, so postajali pravi ljudje s pravimi čustvi.

Še posebej mojstrsko je to pokazal in odigral Puc, ki se, potem ko izve, da mu je žena nataknila roge, iz družinskega, vedno poslušnega norčka v psihično in fizično težkem monologu prelevi v junaka, s katerim sočustvujemo, a se nam obenem še vedno gabi, saj so niti, s katerimi ga k sebi privija lastna mati, premočne, da bi jim lahko ušel.

Tudi Pirnatov jecljajoči, skorajda suženjski Boris, ki kloni pod težo vseh udarcev, s katerimi ga zasipajo stric in preostala malomeščanska drhal, stričevi pribočniki, se samo zaradi nekajdnevne srečne zaljubljenosti v Katerino spremeni v pokončnega mladeniča. In Pirnatova preobrazba iz enega v drugega in nazaj – ko je s Katerino, je moški v pravem pomenu besede, ko nje ni, je moška copata – je resnično delo pravega igralca. Užitek ga je gledati, ko njegova bit postane eno z likom, ki ga upodablja.

Nič manj pomembna ni čutna igra Nike Rozman. Zaničevanje moža in tašče ter naraščajoča prepovedana ljubezen do Borisa njen lik nesrečne Katerine pripeljeta do roba norosti, histeričnega smeha na eni strani in hlipajočih solza na drugi. Njena močna ženska nprav se idiotizmu in psihičnemu mučenju upira do konca, a kaj, ko je ta bridek in srce parajoč. In prav takšna je njena upodobitev Katerine, duševno trgajoča in krhka.

Izpostavil bi še igro Jožice Avbelj. Njen matriarh bogate ruske družine je pravšnja zmes preračunljive trgovke, preveč zaščitniške matere, "kontrofrrika" in brezčutne, ledene čarovnice. Njen talent je tolikšen, da so meje med tistim, kar igra, med tistim, kar je, in tistim, kar bi morala biti, tako mojstrsko zabrisane, da ji gledalec – v tem primeru mislim sebe – dobesedno je iz roke. Na misel mi pride prizor, ko s prstom pošlje poljub občinstvu in se v solzah pomika od glasbenika do glasbenika ter vsakega poljubi. Zmrazilo me je, stisnilo v želodcu in mi orosilo oči. Vse v enem ...

Prezreti ne gre niti preostalih igralcev. Vsak od njih je poskrbel, da je z zamahom igralskega čopiča in s paletto raznolikih čustev naslikal pravo mojstrovino na velikem odru MGL-ja: odličen Boris Ostan kot nečloveško zaničujoč bogati skopuh Dikoja, gostja Alja Kapun, ki me je s svojo igrivo upodobitvijo Varvare spomnila na vrteče se porcelanaste lutke iz glasbenih skrinjic, trdoživi kameleon Jaka Lah kot podeželan Vanja Kudrjaš, Maja Boh v vlogi služkinje Glaše in Boris Kerč kot neusmiljeni Šapkin, "eksekutor" bogataša Dikoja.

Že dolgo časa je minilo, odkar me je kakšna predstava okupirala s toliko vprašanji, z nevihto v mislih, obenem pa več kot zadovoljila moj gledališki apetit, mojo lakoto. In prav v tem, v tej dvomljivi dvoličnosti, ki je vizualno otipljiva, miselno pa nikoli dorečena, vidim smisel gledališča. In MGL je v tem pogledu presegel moja pričakovanja. Zagotovo bo tudi vaša. Ogled predstave je nujen.

Igor Đukić

Foto: Barbara Čeferin/MG